

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

Brixienensis comitatus

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

Brixienfis Comitatus.

510

Regio unde dicta

Situs.

Soli fertilitas.

Imperium majorem.

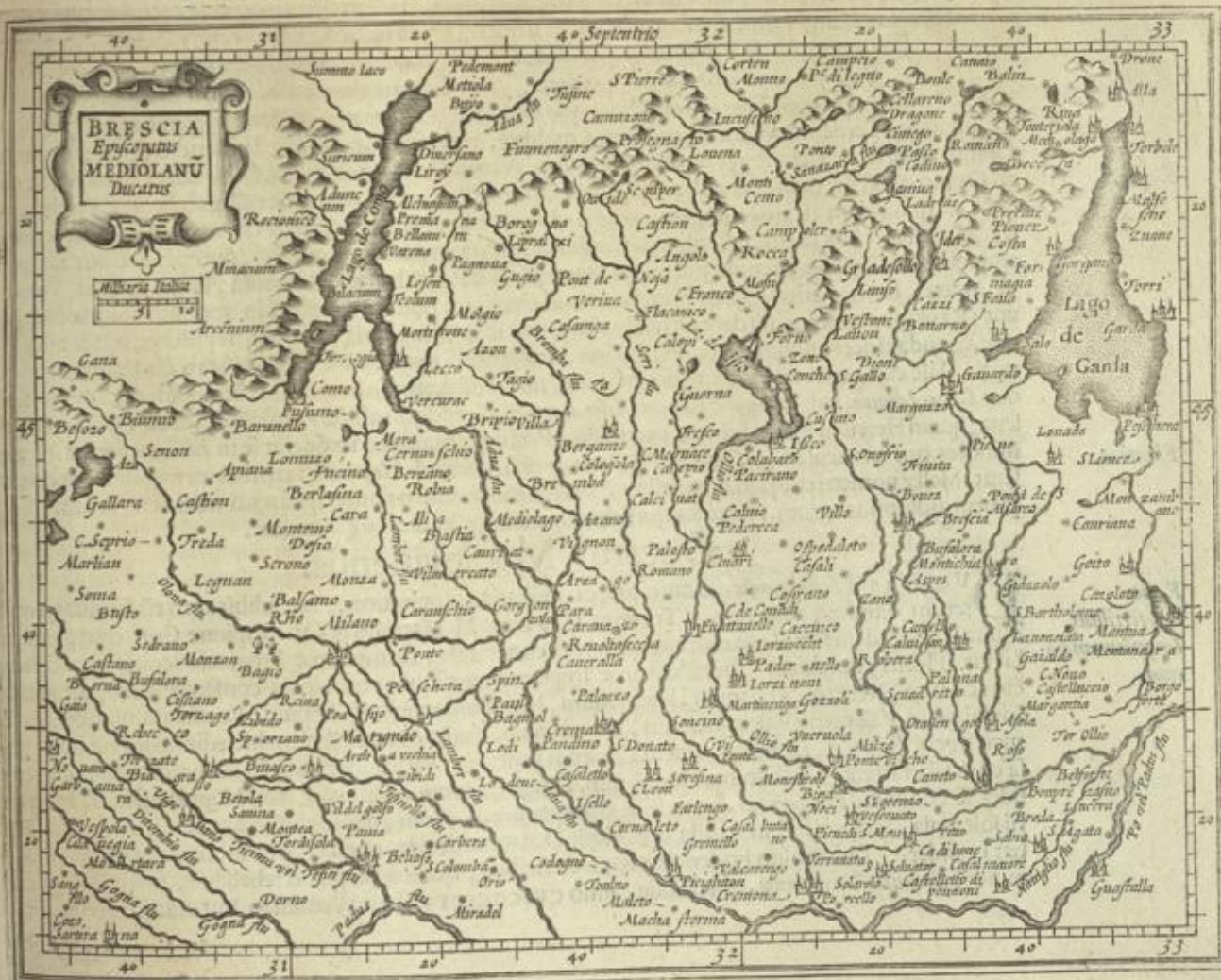
Urbs & Opida.

HACTENUS *Lombardiam* perlustravimus: sequuntur nunc *Brixienfis Comitatus & Mediolanensis Ducatus* explicandi. Nomen priori a civitate nobili *Brixia*. Partem ejus tractus occupat quem olim *Cenomani* tenere. Paterque *Territorium Brixienfe* in longitudinem mill. c a *Limone Benaci Lacus* vico, ad *Vrceanum Opidum*. Latitudo est mill. l a *Moso* usque ad *Dialengum*: situsque est inter *Benacum, Sebinumque Lacus*. Ager uberrimus *Tritici*, reliquorumque *Fruementi generum*, item *Vini, Oleique* fertilis, neque carens *Ferri Aris*que fecunditate. Habet & *Aurum, Argentum, Alumen, Marmor Porphyreticum*, & aliud ex atro & viridi variegatum, quod *Serpentium* vocant, *Ophiten* *Plin.* aliosque *Lapides* precio nobiles: *Marchasitam* etiam, quem *Pyritem* vocarunt *Veteres*: Abundatque omnibus quæ ad vitæ necessitatem cultumque expetuntur. *Brixia* fidem *Populi Rom.* perpetuo coluisse legitur: præsertim *Bello Punico* post *cladem ad Trebiam* annem ab *Hannibale* inlatam. *Colonia* deducta est cum reliquis *Trans-Padanis* ab *Cn. Pompeio Strabone*, anno *IOCLXV*, & postea cum aliis ab *C. Cæsare* *Dictatore* *Civitatis jure* donata. *Deinceps* in *Imperatorum* fuit potestate, quædiu *salua* stetit *sua Romano Nomini* majestas. Post ab *Radagiso Gothorum Rege* incendio vastata, anno *CCCCXII*: hinc ab *Attila Hunnorum Principe* subversa sed refecta anno *CCCCII* imperante *Martiano*: mox ab *Langobardis* possessa usque ad captum ab *Caralo Magno* *Desiderum*: quo extincto, successit *Francorum Imperium*. Inde ab *Othone Saxone Cæsare* libera *Imperii Romani Civitas* est facta, anno *CIÖCXXXVI*: mox ab *Henrico VI* direpta, muris nudata, suisque spoliata *Privilegiis*: ab *Scaligeris, Veronæ Ducibus*, opera *Guelforum* est capta. His successerunt *Vice-comites, Medioloni Principes*: a quibus sæpe vexata ad *Ventos* defecit: quibus ab *Gallis* rursus adempta, paullo post iis est restituta. *Brixia* *Strab & Ptol.* hodie *Brescia*. De hujus *Vrbis* origine varia traduntur, sed parum explorata. Alii certiora forte apud *Livium*, quem multi sequuntur. Notat is ab *Cenomani* conditam: cum *Elitovio & Beloveso Ducibus* ex *Galliis*, per *Taurinos & Aples Julias* in *Italiam* transfregissis. Hinc *Cenomano*rum genti tribuitur etiam a *Plin. & Ptolemæo*, quin & *Livius* lib. *XXXII* *Brixian* *Cenomano*rum signat caput *Civitas* est *perpetua*, dives, populosa, ampla, validis munita muris, *Arce* superbiens *inexpugnabili*, pulcra *edificiis* cum *publicis* tum *privatis*. Eam annis perlabitur *Garcia* quem alique *Melan* vocant. *Castrum* habet *munitissimum* è vertice *Vrbem* despiciens: & egregio firmatum ab *Venetis* præsidio: *Templa* magnifica: *Monasteria* stupenda: *Hospitale* pulcrum. In *Palatio Capitanei* hæc leguntur:

Hic locus odit, amat, punit, conservat, honorat:

Nequitiam pacem, crimina, jura, Probos.

Templum & Episcopi Palatium,
quin tota *Civitas*, ejusque *Territorium*, omnia inquam, passim lætissimis *Marmorum* *Inscriptionibus, Statuis, Statuarum titulis & clogiis, variorumque Epitaphiis* sunt plena. *Incola* locupletes, lauti, nobiles, solertis ingenij,
Opibus

Opibus hodie floret: *Urbis Veneta Sponsa* cognominari solita. Fidem Christianam suscepisse traditur ab *D. Apollinari* Ravennatum Præfule. Episcopatus habet titulum. De ea sic Scaliger:

Que pingues scatebras specula despectat ab alta

Postulat Imperij Brixia magna vices,

Coelum hilarum, frons lata urbi gens nescia fraudis

Atque modum ignorat divitis uber agri.

Sivereget patrias animis concordibus oras,

Tunc poterat Dominis ipsa jubere suis.

Lacus.

Est in hoc Territorio etiam *Quintianum* Opidum, viginti mill. pass. a Brixia Meridiem versus situm, prope Ollium amnem. Item *Reggiate*, *Bottesino*, *Virle*, *Novalara* cum multis aliis. Lacus habet *Benacum*, sic dictum ab Opido quod hic olim, cujusque hodie cernuntur vestigia. Hic *Lydius* Catullo, ab *Lydis* i. Tyrrhenis, quos fama est quondam vicinos illi agros coluisse: *Lago di Garda* Italice: *Gard-se* Germanice ab Arce orientaliore ripæ adfita. Hic Lacus, ut scribit ad Cardinalem Polum *Alexius Vgonius*, optimis piscibus aliis præstat: amenissimis Collibus circumseptus: undique fontes scatent: hæc illac *Nemora*, *Prata virentia*, *Vineæ*, *Olivæ*, *Abietes*, *Lauri*, *Cedri*: Opida præterea rebus omnibus necessariis referta in modum coronæ illum ambiunt: ita ut nihil omnino illi desit ex hisce rebus, quæ loca *Campetria* visu quidem pulcherrima & usu grata atque jucunda efficere possunt &c. Est & alius *Sebinus* aut *Sevinus*, nunc *Lago d'Isèo* ab *Isèo* Castro quod in ejus ripa. Hic exceptum ad Septentrionem *Ollum*, rursus ad Austrum evomit. Est denique inter *Sebinum* & *Benacum* Lacus *Idrinus*, vulgo *Lago d'Idro*, vel *Idro Lago*. Nomen illi ab *Idro* Castello. Alii ab *Hydra* dictum censent, quam *Hercules* hic perhibetur peremisse. Piscibus abundat. Exonerat se in *Idrinum* per varios amnes: Minores, qui vernacule *Lago Cap*, *Lago Runcone*, & alii. *Mella* vel *Mela* hoc Territorium medium quodammodo fecat. *Mellæ* nomen retinet in hunc usque diem. Non percurrit tamen ipsam, uti videre est, urbem, sed haud procul inde ipsius agrum. Fluvius qui urbem perlabitur hodie *Garza* vocatur.

Flumina.

Ducatus Mediolanensis.

Regio.
Soli fertilitas.
Imperium majorem.

DVCATVS *Mediolanensis* suo ambitu CCC milliaria complectitur. Incredibilis agro est fertilitas, copiaque rerum omnium stupenda. Tractum vero hunc *M. Marcello* & *Cn. Scipione* *Coss.* cum plerisque urbibus *Transpadanis* in Romanorum ditionem concessisse, formamque *Provinciæ* accepisse, auctores sunt *Livius*, *Florus*, *Polybius*. In eadem urbe Imperatores aliquot posteriores confedisse loci opportunitate ductos constat, *Nervam*, *Trajanum*, *Hadrianum*, *Maximinianum*, *Philippum*, *Constantium*, *Constantinum*, *Jovinianum*, *Valentem*, *Valentinianum*, *Theodosium*. *Trajanus* certe regiam hic ædificavit, quæ hodieque nomen servat *Palatii*. Debilitata autem *Cæsarum* potentia, variorum hæc urbs Barbarorum impetu convulsa est & labefactata: *Gothorum*, *Hunorum*, *Langbardorum*: quibus, *Caroli Magni* auspiciis, *Italia* exactis fidei se commisit *Francorum*. Regum inde *Germanorum*. *Cæsarum*, quorum plerique *Ferream Coronam* Imperij solemniam, accipere ibi, in vetusta celebrique *D. Ambrosii* æde, consueverunt, uti singulorum exemplis probat *Leander*. Tandem sub *Fridericis I* & *II* *Cæsaribus*, quibus perpetuo rebellavit, novos sortita est *Dominos*, *Galeatios* *Dicocomites*, qui deinde, anno *CIOCCCXCIV* *Duces* *Wencelao* Imperatore nominati. His deficientibus

DVCATVS MEDIOLANENSIS.

513

deficientibus *Sfortie Ducum* insignia sunt adepti, consentientibus Civium suffragiis, & accedente Romani Imperii auctoritate: quod Galeatii nunquam obtinere potuerant. Horum stirpe Majorum nostrorum ævo extincta, successit Carolus v Imp. qui Principatum ad *Reges Hispanie*, Successores, transtulit. Vrbs primaria Latinis Scriptoribus omnibus *Mediolanum*, *Mediolanum* Polyb. Strab, Ptol. cui & *Mediolana*, Italis hodie *Milana*: Germanis *Mey-lant*. *Mediolanum* ab Gallis Insufris conditum: auctores sunt Livius, Trogus, alii qui, Belloveso Duce, in Italiam profecti, pulsus Tuscis, fundamenta isthic Vrbs locarunt: anno, ut quidam computant, ante Christum natum cccxxxix: ut alii cccclxxx. Quidquid sit: antiquissima est. Nomen illi natum, iudicio v. cl. Isaaci Casauboni ad lib. i. v. Strab. ab Santonum in Galliis Vrbe *Mediolano*. Quidam vocem aiunt esse Germanicæ originis, quasi *Mey-landi* ab agro vernante, qualis *Majo* mense solet esse: vel *Midlandt*, quod medium esset & velut umbilicus, uti etiam Iovius indicat Insufricæ, Ticino amne claustræ: vel denique *Maegde-landt* sive *Meidel-landt*, *Virginis Regio* vel *Terra*, ab Minerva cujus ibi Templum fuit, quod olim S. Salvatori, post D. Virgini, hodie D. Teclæ sacrum. Situs *Mediolano* inter Ticinum Abduamque, haud procul Alpibus, per opportunus: natura cæli solique temperatus. Inter maximas Europæ censetur Vrbes, mercatura opibusque florens: splendore superbit ædificiorum: Templorum magnitudine, Prætoriorum amplitudine, pulchritudine Vicorum: Mœnibus, Propugnaculis, Armamentariis supra modum instructa: spacium complectens immensum. Suburbia habet longa lataque, quorum nonnulla cum magnis Civitatibus committi possent, altis fossis non secus, ac Vrbs ipsa, undique cincta. Post Ædem Sacram, quam *Domum* vocant, magnifice specioseque ad Forum exstructam, D. Laurentii Fanum est ingens in ruinis Templi Herculis excitatum. Exstant etiamnum sedecim striatæ Columnæ per altæ, magnificentissimi operis vestigia. Arcem ibi videre est, omnium fere, quæ in hoc terrarum Orbe munitissimam, cui *Porta Jovis* nomen: inexpugnabilem, quaque in Europa nihil celebrius. Xenodochium ibi vel Nosocomium suburbanum, via Bergomati, iugerum aliquot spatio amplissimum, ab Sfortiis inchoatum, nondum absolutum. Est & Curia vetus, ubi exiguum D. Gothardi Fanum, nobilibus aliquot Vicecomitum sepulcris decoratum. Multæ sunt in hac Vrbe prius ævi Inscriptiones, aliaque veterum Monumenta. Academiam habet antiquissimam, ubi etiam Virgilius litteris operam dedisse creditur. Ad Prædicatores tam insignem esse Bibliothecam scribit Leander; ut celeberrimis Italiæ non cedat. Artificum diversa ibidem genera, tanta frequentia, ut vulgato proverbio dicatur, *Cæcibi velle vastare Italia, si vrma Milano: Mediolanum scilicet destruendo, Italiam instrui posse*, nimirum quorumvis artificum copia. Dicitur Hispaniæ Rex ex hoc Statu proventum habere octoginta aureorum millia. Administratio causarum civilium & criminalium pendet ab Senatu Mediolanensi: in quo xv sunt Doctores. *Ratio gubernandi.*

Vrbs Mediolanum.

Ratio gubernandi.

III

Hæc